

T.J. Szyszlak

Ustawa federalna Federacji Rosyjskiej „O wolności sumienia i o zjednoczeniach religijnych” z 19 IX 1997 r. z późniejszymi zmianami

Wschodnioznawstwo 1, 549-566

2007

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ustawa federalna Federacji Rosyjskiej

„O wolności sumienia i o zjednoczeniach religijnych”

z 19 IX 1997 r. z późniejszymi zmianami¹

(Stan prawny na 1 I 2007 r.)

Zgromadzenie Federalne Federacji Rosyjskiej, potwierdzając prawo każdego do wolności sumienia i wolności wyznania, a także do równości wobec prawa niezależnie od stosunku do religii i przekonań, opierając się na tym, że Federacja Rosyjska jest państwem świeckim, uznając szczególną rolę prawosławia w historii Rosji, w kształtowaniu i rozwijaniu jej duchowości i kultury, szanując chrześcijaństwo, islam, buddyzm, judaizm i inne religie stanowiące nieodłączną część dziedzictwa historycznego narodów Rosji, świadome doniosłości działań sprzyjających osiągnięciu wzajemnego zrozumienia, tolerancji i poszanowania w kwestiach wolności sumienia i wolności wyznania, przyjmuje niniejszą Ustawę Federalną.

Rozdział I Zasady ogólne

Art. 1. Przedmiot regulacji niniejszej Ustawy Federalnej.

Niniejsza Ustawa Federalna reguluje stosunki prawne w zakresie praw człowieka i obywatela do wolności sumienia i wolności wyznania, a także status prawny zjednoczeń religijnych.

Art. 2. Ustawodawstwo o wolności sumienia, wolności wyznania i o zjednoczeniach religijnych.

1. Ustawodawstwo o wolności sumienia, wolności wyznania i o zjednoczeniach religijnych składa się z odpowiednich norm Konstytucji Federacji Rosyjskiej, Kodeksu Cywilnego Federacji Rosyjskiej, niniejszej Ustawy Federalnej oraz przyjętych w zgodzie z nimi innych prawnych aktów normatyw-

¹ Podstawę przekładu z języka rosyjskiego stanowił tekst zamieszczony w: *Federal'nyj zakon „O svobode sovesti i o religioznych ob"edinenijach”*, Moskwa 2006, s. 24. Uwzględniono nowelizacje wprowadzone ustawami nr 45-FZ z 26 III 2000 r., nr 31-FZ z 21 III 2002 r., nr 112-FZ z 25 VII 2002 r., nr 169-FZ z 8 XII 2003 r., nr 58-FZ z 29 VI 2004 r. oraz nr 104-FZ z 6 VII 2006 r.

nych Federacji Rosyjskiej, a także prawnych aktów normatywnych podmiotów Federacji Rosyjskiej.

2. Prawa człowieka i obywatela do wolności sumienia i wolności wyznania regulowane są przez ustawę federalną. Ustawy i inne prawne akty normatywne przyjmowane w Federacji Rosyjskiej, dotyczące realizacji prawa do wolności sumienia i wolności wyznania, a także działalności zjednoczeń religijnych powinny pozostawać w zgodzie z niniejszą Ustawą Federalną. W przypadku sprzeczności między niniejszą Ustawą Federalną a prawnymi aktami normatywnymi podmiotów Federacji Rosyjskiej w kwestiach dotyczących ochrony prawa do wolności sumienia i wolności wyznania oraz w kwestiach dotyczących działalności zjednoczeń religijnych obowiązuje niniejsza Ustawa Federalna.

3. W ustawodawstwie o wolności sumienia, wolności wyznania i o zjednoczeniach religijnych nic nie powinno być interpretowane w sensie pomniejszania lub ograniczania praw człowieka i obywatela do wolności sumienia i wolności wyznania, gwarantowanych przez Konstytucję Federacji Rosyjskiej lub wynikających z umów międzynarodowych, których stroną jest Federacja Rosyjska.

Art. 3. Prawo do wolności sumienia i wolności wyznania.

1. W Federacji Rosyjskiej gwarantuje się wolność sumienia i wolność wyznania, w tym prawo do wyznawania indywidualnie lub wspólnie z innymi jakiegokolwiek religii bądź do niewyznawania żadnej, do nieskrępowanego wyboru i zmiany, posiadania i rozpowszechniania poglądów religijnych i innych oraz działania w zgodzie z nimi.

Obcokrajowcy i bezpaństwowcy, którzy legalnie przebywają na terytorium Federacji Rosyjskiej, korzystają z prawa do wolności sumienia i wolności wyznania na równi z obywatelami Federacji Rosyjskiej i ponoszą ustanowioną przez ustawy federalne odpowiedzialność za naruszenie ustawodawstwa o wolności sumienia, wolności wyznania i o zjednoczeniach religijnych.

2. Prawo człowieka i obywatela do wolności sumienia może być ograniczone przez ustawę federalną jedynie w takiej mierze, w jakiej jest to niezbędne w celu ochrony zasad ustroju konstytucyjnego, moralności, zdrowia, praw i słuszných interesów człowieka i obywatela oraz zapewnienia obrony kraju i bezpieczeństwa państwa.

3. Niedopuszczalne jest ustanawianie preferencji, ograniczeń lub innych form dyskryminacji w zależności od stosunku do religii.

4. Obywatele Federacji Rosyjskiej są równi przed prawem we wszystkich sferach życia obywatelskiego, politycznego, ekonomicznego, społecznego i kulturalnego niezależnie od ich stosunku do religii i przynależności religijnej. Obywatel Federacji Rosyjskiej, w przypadku gdy pełnienie służby woj-

skowej jest sprzeczne z jego przekonaniem lub wyznaniem ma prawo do zamiany jej na alternatywną służbę cywilną.

5. Nikt nie jest zobowiązany do informowania o swoim stosunku do religii i nie może być przymuszany do określania swojego stosunku do religii, do wyznawania lub rezygnacji z wyznawania religii, do uczestniczenia lub nieuczestniczenia w nabożeństwach oraz innych obrzędach i ceremoniach religijnych, w działalności zjednoczeń religijnych, w nauczaniu religii. Zakazuje się przyjmowania niepełnoletnich do zjednoczeń religijnych, a także nauczania niepełnoletnich religii wbrew ich woli i bez zgody ich rodziców lub osób ich zastępujących.

6. Uniemożliwianie realizacji prawa do wolności sumienia i wolności wyznania, w tym połączone z pogwałceniem osobowości, z umyślnym obrażaniem uczuć obywateli w związku z ich stosunkiem do religii, z propagowaniem wyższości religijnej, z niszczeniem lub uszkodzaniem mienia bądź z groźbą dokonania takich działań jest zabronione i ścigane w zgodzie z ustawą federalną. Przeprowadzanie imprez publicznych oraz umieszczanie tekstów i wizerunków znieważających uczucia religijne obywateli w pobliżu obiektów kultu religijnego jest zabronione.

7. Tajemnica spowiedzi jest chroniona przez prawo. Duchowny nie może zostać pociągnięty do odpowiedzialności za odmowę złożenia zeznań dotyczących okoliczności, które stały się mu znane w wyniku spowiedzi.

Art. 4. Państwo a zjednoczenia religijne.

1. Federacja Rosyjska jest państwem świeckim. Żadna religia nie może zostać uznana za państwową lub obowiązującą. Zjednoczenia religijne są rozdzielone od państwa i równe przed prawem.

2. Zgodnie z konstytucyjną zasadą rozdziału zjednoczeń religijnych od państwa państwo:

nie ingeruje w określanie przez obywatela swojego stosunku do religii i przynależności religijnej, w wychowanie dzieci przez rodziców lub osoby ich zastępujące, w zgodzie ze swoimi przekonaniem i z uwzględnieniem prawa dziecka do wolności sumienia i wolności wyznania;

nie powierza zjednoczeniom religijnym pełnienia funkcji organów władzy państwowej, innych organów państwowych, instytucji państwowych i organów samorządu terytorialnego;

nie ingeruje w działalność zjednoczeń religijnych, jeżeli nie jest ona sprzeczna z niniejszą Ustawą Federalną;

zabezpiecza świecki charakter kształcenia w państwowych i komunalnych placówkach oświatowych.

3. Państwo reguluje udzielanie organizacjom religijnym ulg podatkowych i innych, przyznaje organizacjom religijnym pomoc finansową, techniczną i inną w restaurowaniu, utrzymaniu i ochronie budynków i obiektów, które

są zabytkami historycznymi i kulturalnymi, a także w zapewnianiu nauczania przedmiotów ogólnokształcących w placówkach oświatowych utworzonych przez organizacje religijne w zgodzie z ustawodawstwem Federacji Rosyjskiej dotyczącym kształcenia.

4. Działalności organów władzy państwowej i organów samorządu terytorialnego nie towarzyszą publiczne obrzędy i ceremonie religijne. Osoby zajmujące stanowiska w organach władzy państwowej, innych organach państwowych i organach samorządu terytorialnego, a także wojskowi nie mają prawa wykorzystywać swojego statusu w celu kształtowania takiego lub innego stosunku do religii.

5. W zgodzie z konstytucyjną zasadą rozdziału zjednoczeń religijnych od państwa zjednoczenie religijne:

powstaje i działa w zgodzie z własną strukturą hierarchiczną i instytucjonalną, wybiera, mianuje i zmienia swój personel w zgodzie ze swoimi własnymi wytycznymi;

nie wypełnia funkcji organów władzy państwowej, innych organów państwowych, instytucji państwowych i organów samorządu terytorialnego;

nie uczestniczy w wyborach do organów władzy państwowej i do organów samorządu terytorialnego;

nie uczestniczy w działalności partii politycznych i ruchów politycznych oraz nie udziela im pomocy materialnej i innej.

6. Rozdział zjednoczeń religijnych od państwa nie pociąga za sobą ograniczenia praw członków wspomnianych zjednoczeń do udziału na równi z innymi obywatelami w kierowaniu sprawami państwa, w wyborach do organów władzy państwowej i do organów samorządu terytorialnego, w działalności partii politycznych, ruchów politycznych oraz innych organizacji społecznych.

7. Na prośbę organizacji religijnych właściwe organy władzy państwowej w Federacji Rosyjskiej mają prawo ogłaszać święta religijne dniami wolnymi od pracy (świętecznymi) na odpowiednich terytoriach.

Art. 5. Kształcenie religijne.

1. Każdy ma prawo do otrzymania wykształcenia religijnego według własnego wyboru, indywidualnie albo wspólnie z innymi.

2. Wychowanie i kształcenie dzieci należy do rodziców lub osób ich zastępujących, z uwzględnieniem prawa dziecka do wolności sumienia i wolności wyznania.

3. Organizacje religijne mają prawo w zgodzie ze swoimi statutami i ustawodawstwem Federacji Rosyjskiej tworzyć placówki oświatowe.

4. Na prośbę rodziców lub osób ich zastępujących, za zgodą dzieci uczących się w państwowych i komunalnych placówkach oświatowych, administracja wspomnianych placówek po uzgodnieniu z właściwym organem sa-

morządu terytorialnego umożliwia organizacji religijnej nauczanie dzieci religii poza ramami programu kształcenia.

Rozdział II Zjednoczenia religijne

Art. 6. Zjednoczenia religijne.

1. Za zjednoczenie religijne w Federacji Rosyjskiej uznaje się dobrowolne zrzeszenie obywateli Federacji Rosyjskiej oraz innych osób stale i legalnie zamieszkujących na terytorium Federacji Rosyjskiej, utworzone w celach wspólnego wyznawania i rozpowszechniania wiary, które charakteryzuje się stosownymi do tych celów atrybutami:

wyznaniem;
odprawianiem nabożeństw, innych obrzędów i ceremonii religijnych;
nauczaniem religii i wychowaniem w duchu religijnym swoich wyznawców.

2. Zjednoczenia religijne mogą być tworzone w formie grup religijnych i organizacji religijnych.

3. Tworzenie zjednoczeń religijnych w organach władzy państwowej, innych organach państwowych, instytucjach państwowych i organach samorządu terytorialnego, jednostkach wojskowych, a także w organizacjach państwowych i komunalnych jest zakazane.

4. Zakazuje się tworzenia i działalności zjednoczeń religijnych, których cele i działania są sprzeczne z prawem.

Art. 7. Grupa religijna.

1. Za grupę religijną w niniejszej Ustawie Federalnej uznaje się dobrowolne zrzeszenie obywateli, utworzone w celach wspólnego wyznawania i rozpowszechniania wiary, które prowadzi działalność bez rejestracji państwowej i bez osobowości prawnej. Lokale i niezbędny dla prowadzenia działalności grupy religijnej majątek przekazują w użytkowanie grupy jej członkowie.

2. Obywatele, którzy utworzyli grupę religijną z zamiarem jej przekształcenia w przyszłości w organizację religijną, powiadamiają o jej utworzeniu i rozpoczęciu przez nią działalności organy samorządu terytorialnego.

3. Grupy religijne mają prawo odprawiać nabożeństwa, inne obrzędy i ceremonie religijne, a także prowadzić nauczanie religii i wychowywać w duchu religijnym swoich wyznawców.

Art. 8. Organizacja religijna.

1. Za organizację religijną uznaje się dobrowolne zrzeszenie obywateli Federacji Rosyjskiej oraz innych osób stale i legalnie zamieszkujących na terytorium Federacji Rosyjskiej, utworzone w celach wspólnego wyznawania

i rozpowszechniania wiary, które w ustanowionym przez ustawę porządku jest zarejestrowane w charakterze osoby prawnej.

2. Organizacje religijne w zależności od terytorialnego zasięgu swojej działalności dzielą się na lokalne i centralne.

3. Za lokalną organizację religijną uznaje się organizację religijną składającą się z co najmniej dziesięciu członków, którzy ukończyli osiemnaście lat i stale zamieszkują na tym samym terenie albo w tym samym osiedlu miejskim lub wiejskim.

4. Za centralną organizację religijną uznaje się organizację religijną składającą się w zgodzie z własnym statutem z co najmniej trzech lokalnych organizacji religijnych.

5. Centralna organizacja religijna, której struktury działały legalnie na terytorium Federacji Rosyjskiej przez co najmniej pięćdziesiąt lat w momencie zwrócenia się wspomnianej organizacji religijnej z wnioskiem o rejestrację państwową, ma prawo posługiwać się w swoim nazewnictwie słowami „Rosja”, „rosyjski” i pochodnymi od nich.

6. Za organizację religijną uznaje się także instytucję lub organizację, utworzoną przez centralną organizację religijną w zgodzie z jej statutem, a posiadającą cele i atrybuty, które zostały przewidziane przez art. 6 pkt 1 niniejszej Ustawy Federalnej, w tym organ kierowniczy lub koordynacyjny, albo instytucję, a także placówkę zawodowego kształcenia religijnego.

7. Organy władzy państwowej przy rozpatrywaniu zagadnień dotyczących działalności organizacji religijnych w społeczeństwie uwzględniają terytorialny zasięg działalności organizacji religijnej i umożliwiają odpowiednim organizacjom religijnym uczestniczenie w rozpatrywaniu wspomnianych kwestii.

8. Nazwa organizacji religijnej powinna zawierać informacje o jej wyznaniu. W swojej działalności organizacja religijna jest zobowiązana do posługiwania się pełną nazwą.

9. Organizacja religijna zobowiązana jest poinformować organ, który podjął decyzję o jej rejestracji państwowej, o zmianie informacji wskazanych w art. 5 pkt 1 Ustawy Federalnej „O rejestracji państwowej osób prawnych”, z wyjątkiem informacji o otrzymanych licencjach, w ciągu trzech dni od momentu takich zmian. Wspomniany organ, nie później niż w ciągu jednego dnia roboczego od dnia otrzymania odpowiedniej informacji od organizacji religijnej, informuje o tym w zgodzie z art. 2 Ustawy Federalnej „O rejestracji państwowej osób prawnych” upoważniony federalny organ władzy wykonawczej (dalej – upoważniony organ rejestrujący), który zapis o zmianie informacji o organizacjach religijnych wnosi do jednolitego państwowego rejestru osób prawnych.

Wielokrotne niedotrzymanie terminu przedstawienia przez organizację religijną informacji niezbędnych do wniesienia zmian w jednolitym państwowym rejestrze osób prawnych stanowi podstawę dla organu, który podjął de-

cyzję o rejestracji państwowej organizacji religijnej, zwrócenia się do sądu o orzeczenie zaprzestania działalności przez organizację religijną w charakterze osoby prawnej i wyłączenie jej z jednolitego państwowego rejestru osób prawnych.

Organizacja religijna jest także zobowiązana do corocznego informowania organu, który podjął decyzję o rejestracji państwowej, o kontynuacji swojej działalności.

Informacje o lokalnych organizacjach religijnych odpowiedniej centralnej organizacji religijnej mogą być udzielone w porządku przewidzianym w niniejszym punkcie.

Art. 9. Tworzenie organizacji religijnych.

1. Założycielami lokalnej organizacji religijnej może być co najmniej dziesięciu obywateli Federacji Rosyjskiej połączonych w grupę religijną, która posiada świadectwo potwierdzające jej istnienie na danym terenie przez co najmniej piętnaście lat, wydane przez organy samorządu terytorialnego, albo potwierdzające, że wchodzi ona w skład centralnej organizacji tego samego wyznania, wydane przez wspomnianą organizację.

2. Centralne organizacje religijne tworzone są, jeżeli istnieją co najmniej trzy lokalne organizacje religijne tego samego wyznania, w zgodzie z własnymi wytycznymi, o ile nie są one sprzeczne z prawem.

Art. 10. Statut organizacji religijnej.

1. Organizacja religijna działa na podstawie statutu, który zostaje zatwierdzony przez jej założycieli lub centralną organizację religijną i powinien odpowiadać wymogom ustawodawstwa cywilnego Federacji Rosyjskiej.

2. W statucie organizacji religijnej podaje się:

nazwę, lokalizację, rodzaj organizacji religijnej oraz wyznanie, a w przypadku przynależności do istniejącej centralnej organizacji religijnej również jej nazwę;

cele, zadania i podstawowe formy działalności;

porządek tworzenia i zaprzestania działalności;

strukturę organizacji, jej organy kierownicze, porządek ich powoływania i kompetencje;

źródła pozyskiwania funduszy środków finansowych i innego majątku organizacji;

porządek wprowadzania zmian i uzupełnień do statutu;

porządek rozporządzania majątkiem w przypadku zaprzestania działalności;

inne informacje dotyczące specyfiki działalności danej organizacji religijnej.

Art. 11. Państwowa rejestracja organizacji religijnych.

1. Organizacje religijne podlegają rejestracji państwowej w zgodzie z Ustawą Federalną „O rejestracji państwowej osób prawnych”, z uwzględnieniem ustanowionego niniejszą Ustawą Federalną specjalnego porządku rejestracji państwowej organizacji religijnych.

Decyzję o państwowej rejestracji organizacji religijnej podejmuje federalny organ władzy wykonawczej w zakresie rejestracji państwowej (dalej – federalny organ rejestracji państwowej) lub jego organ terytorialny. Wniesienie informacji do jednolitego państwowego rejestru osób prawnych o utworzeniu, reorganizacji i likwidacji organizacji religijnych, a także innych informacji przewidzianych przez ustawy federalne, realizuje upoważniony organ rejestrujący na mocy decyzji o odpowiedniej rejestracji państwowej podjętej przez federalny organ rejestracji państwowej lub jego organ terytorialny. Porządek współpracy federalnego organu rejestracji państwowej i jego organów terytorialnych z upoważnionym organem rejestrującym w zakresie państwowej rejestracji organizacji religijnych określa Rząd Federacji Rosyjskiej.

2. Decyzję o państwowej rejestracji lokalnej organizacji religijnej, a także centralnej organizacji religijnej, która posiada lokalne organizacje religijne na terytorium jednego podmiotu Federacji Rosyjskiej, podejmuje terytorialny organ federalnego organu rejestracji państwowej w odpowiednim podmiocie Federacji Rosyjskiej.

3. Federalny organ rejestracji państwowej rejestruje centralne organizacje religijne posiadające lokalne organizacje religijne na obszarze dwóch i więcej podmiotów Federacji Rosyjskiej.

4. Decyzję o państwowej rejestracji organizacji religijnych, tworzonych przez centralne organizacje religijne, w zgodzie z art. 8 pkt 6 niniejszej Ustawy Federalnej, podejmuje organ, który podjął decyzję o państwowej rejestracji odpowiedniej organizacji religijnej.

5. W celu państwowej rejestracji lokalnej organizacji religijnej założyciele przedkładają właściwemu terytorialnie organowi federalnego organu rejestracji państwowej:

- wniosek o rejestrację;
- listę osób tworzących organizację religijną, wraz z podaniem ich obywatelstwa, miejsca zamieszkania, daty urodzenia;
- statut organizacji religijnej;
- protokół z zebrania założycielskiego;
- dokument potwierdzający istnienie grupy religijnej na danym terenie od co najmniej piętnastu lat, wydany przez organ samorządu terytorialnego, albo potwierdzający jej przynależność do centralnej organizacji religijnej, wydany przez jej centrum kierownicze;
- informacje dotyczące podstaw wiary i związanych z nimi praktykach, w tym historii powstania religii i danego zjednoczenia religijnego, form i me-

to jego działalności, stosunku do rodziny i małżeństwa, do oświaty, kwestii związanych ze szczególnym stosunkiem do zdrowia wyznawców danej religii, ograniczeń stosowanych wobec członków i kapłanów organizacji w stosunku do ich praw i obowiązków obywatelskich;

informacje o stałej siedzibie organu kierowniczego tworzonej organizacji religijnej;

dokument o uregulowaniu opłaty państwowej.

6. W przypadku, gdy nadrzędny (centralny) organ kierowniczy tworzonej organizacji religijnej znajduje się poza granicami Federacji Rosyjskiej, dodatkowo oprócz dokumentów wymienionych w pkt. 5 niniejszego artykułu, w ustalonym porządku przedłożony zostaje statut lub inny dokument założycielski zagranicznej organizacji religijnej, uwierzytelniony przez organ państwowy państwa, w którym znajduje się siedziba tej organizacji.

7. Podstawą dla rejestracji państwowej centralnych organizacji religijnych, a także organizacji religijnych tworzonych przez centralne organizacje religijne jest:

wniosek o rejestrację;

lista założycieli organizacji;

statut tworzonej organizacji religijnej, zatwierdzony przez jej założyciela (założycieli);

informacja o stałej siedzibie organu kierowniczego tworzonej organizacji religijnej;

notarialnie uwierzytelnione odpisy statutu i dokumentu o rejestracji państwowej założyciela (założycieli);

odpowiednia decyzja uprawnionego organu założyciela (założycieli);

dokument o uregulowaniu opłaty państwowej.

Przy tworzeniu centralnej organizacji religijnej założyciel (założyciele) przedkładają również statuty co najmniej trzech lokalnych organizacji religijnych wchodzących w skład jej struktury oraz informacje dotyczące innych wchodzących w skład wspomnianej struktury organizacji religijnych.

8. Wniosek o rejestrację państwową organizacji religijnej tworzonej przez centralną organizację religijną lub na podstawie potwierdzenia wydanego przez centralną organizację religijną rozpatrywany jest w okresie miesiąca od dnia przedłożenia kompletu dokumentów przewidzianych przez niniejszy artykuł. W niektórych przypadkach organ, który podejmuje decyzję o rejestracji państwowej, ma prawo przedłużyć okres rozpatrzenia dokumentów do sześciu miesięcy w celu przeprowadzenia państwowej ekspertyzy religioznawczej. Porządek przeprowadzenia ekspertyzy religioznawczej ustala Rząd Federacji Rosyjskiej.

9. W przypadku nieprzestrzegania przez wnioskodawcę (wnioskodawców) wymogów przewidzianych przez pkt. 5-7 niniejszego artykułu, organ podejmujący decyzję o państwowej rejestracji organizacji religijnej ma prawo

pozostawić wniosek bez rozpatrzenia, powiadamiając o tym wnioskodawcę (wnioskodawców).

10. Po podjęciu decyzji o rejestracji państwowej organizacji religijnej federalny organ rejestracji państwowej lub jego organ terytorialny kieruje do upoważnionego organu rejestrującego informacje i dokumenty niezbędne w celu realizacji przez dany organ funkcji zarządzania jedynym państwowym rejestrem osób prawnych.

Na podstawie decyzji o państwowej rejestracji organizacji religijnej podjętej przez federalny organ rejestracji państwowej lub jego organ terytorialny oraz przedstawionych przez nie niezbędnych informacji i dokumentów, upoważniony organ rejestrujący w okresie nie dłuższym niż pięć dni roboczych od dnia otrzymania niezbędnych informacji i dokumentów wnosi do jedynego państwowego rejestru osób prawnych odpowiedni zapis i nie później niż dzień roboczy, po dniu wniesienia wspomnianego zapisu, informuje o tym organ, który podjął decyzję o rejestracji państwowej organizacji religijnej.

Federalny organ rejestracji państwowej lub jego organ terytorialny, nie później niż trzy dni robocze od dnia otrzymania od upoważnionego organu rejestrującego informacji o wniesieniu do jedynego rejestru państwowego osób prawnych zapisu o organizacji religijnej, wydaje wnioskodawcy potwierdzenie o wniesieniu zapisu o organizacji religijnej do jedynego państwowego rejestru osób prawnych.

11. Zmiany i uzupełnienia wprowadzone do statutów organizacji religijnych podlegają rejestracji państwowej w porządku przewidzianym dla rejestracji organizacji religijnych i wchodzi w życie w stosunku do osób trzecich z dniem rejestracji państwowej.

12. Z tytułu rejestracji państwowej organizacji religijnej i za zmiany w ich statutach pobiera się opłatę państwową w porządku i w rozmiarach przewidzianych w ustawodawstwie Federacji Rosyjskiej.

Art. 12. Odmowa rejestracji państwowej organizacji religijnej.

1. Organizacja religijna może się spotkać z odmową rejestracji państwowej w przypadkach, gdy:

cele i działalność organizacji religijnej są sprzeczne z Konstytucją Federacji Rosyjskiej i ustawodawstwem Federacji Rosyjskiej – z powołaniem się na konkretne artykuły ustaw;

tworzona organizacja nie została uznana za religijną;

statut i inne przedłożone dokumenty nie spełniają wymogów ustawodawstwa Federacji Rosyjskiej lub zawarte w nich informacje nie są wiarygodne;

w jednolitym państwowym rejestrze osób prawnych zarejestrowano już wcześniej organizację o takiej nazwie;

założyciel (założyciele) nie posiada zdolności prawnej.

2. W przypadku odmowy rejestracji państwowej pisemnie powiadamia się o podjętej decyzji wnioskodawcę (wnioskodawców) wraz z podaniem podstaw odmowy. Odmowa uzasadniana niecelowością utworzenia organizacji religijnej jest niedopuszczalna. Odmowa organu rejestrującego rejestracji państwowej organizacji religijnej, a także uchylanie się przez niego od takiej rejestracji, może być zaskarżona w sądzie.

Art. 13. Przedstawicielstwa zagranicznych organizacji religijnych.

1. Zagraniczną organizacją religijną jest organizacja utworzona poza granicami Federacji Rosyjskiej w zgodzie z ustawodawstwem obcego państwa.

2. Zagranicznej organizacji religijnej może być przyznane prawo otwarcia swojego przedstawicielstwa na terytorium Federacji Rosyjskiej.

Przedstawicielstwo zagranicznej organizacji religijnej nie może zajmować się działalnością kultową, albo innego rodzaju działalnością religijną, i nie rozciąga się na nie status zjednoczenia religijnego określony przez niniejszą Ustawę Federalną.

3. Porządek rejestracji, otwarcia i zamknięcia przedstawicielstwa zagranicznej organizacji religijnej ustala Rząd Federacji Rosyjskiej w zgodzie z ustawodawstwem Federacji Rosyjskiej.

4. W przypadku podjęcia decyzji o rejestracji przedstawicielstwa zagranicznej organizacji religijnej jej przedstawicielowi wydaje się zaświadczenie, według wzoru ustalonego przez Rząd Federacji Rosyjskiej.

5. Przy rosyjskiej organizacji religijnej może działać przedstawicielstwo zagranicznej organizacji religijnej.

Art. 14. Zaprzestanie działalności przez zjednoczenie religijne, likwidacja organizacji religijnej i zakaz działalności zjednoczenia religijnego w przypadku naruszenia przez nie ustawodawstwa.

1. Organizacje religijne mogą być zlikwidowane:

decyzją ich założycieli lub organu upoważnionego do tego na podstawie statutu organizacji religijnej;

orzeczeniem sądu w przypadku wielokrotnych lub poważnych naruszeń norm Konstytucji Federacji Rosyjskiej, niniejszej Ustawy Federalnej i innych ustaw federalnych albo w przypadku systematycznego działania organizacji religijnej sprzecznej z celami, w jakich została utworzona (celami statutowymi);

orzeczeniem sądu w przypadku przewidzianym w art. 8 pkt 9 niniejszej Ustawy Federalnej.

2. Powodem zlikwidowania organizacji religijnej i wydania zakazu działalności organizacji religijnej lub grupy religijnej przez sąd jest:

naruszanie bezpieczeństwa publicznego i porządku publicznego;

prowadzenie działań zmierzających do realizacji działalności ekstremistycznej;

zmuszanie do niszczenia rodziny;

dokonywanie zamachów na osobowość, prawa i wolności obywateli;

wyrządzanie stwierdzonej w zgodzie z ustawą szkody dla moralności i zdrowia obywateli, w tym na skutek stosowania w związku z ich działalnością religijną środków narkotycznych i psychotropowych, hipnozy oraz dopuszczania się czynów rozwiązłych i innych działań sprzecznych z prawem;

nakłanianie do samobójstwa lub do odmawiania z przyczyn religijnych pomocy lekarskiej osobom znajdującym się w stanie zagrażającym ich życiu i zdrowiu;

uniemożliwianie uzyskania obowiązkowej oświaty;

zmuszanie członków i wyznawców zjednoczenia religijnego i innych osób do zrzekania się należącego do nich majątku na rzecz zjednoczenia religijnego;

uniemożliwianie obywatelowi opuszczenia zjednoczenia religijnego za pomocą groźby wyrządzenia szkody jego życiu, zdrowiu i majątkowi, jeżeli istnieje realne niebezpieczeństwo jej spełnienia albo użycia siły, a także za pomocą innych działań sprzecznych z prawem;

zachęcanie obywateli do odmowy wykonania ustanowionych przez prawo obowiązków obywatelskich i podejmowania innych działań sprzecznych z prawem.

3. Organy prokuratury Federacji Rosyjskiej, federalny organ rejestracji państwowej i jego terytorialne organy, a także organy samorządu terytorialnego mają prawo występować do sądu z wnioskiem o likwidację organizacji religijnej albo o zakazanie działalności organizacji religijnej lub grupy religijnej.

4. Państwową rejestrację organizacji religijnej w związku z jej likwidacją przeprowadza się w porządku przewidzianym w Ustawie Federalnej „O rejestracji państwowej osób prawnych”, z uwzględnieniem cech i specyfiki takiej rejestracji, ustanowionych w niniejszej Ustawie Federalnej.

Informacje i dokumenty, niezbędne dla przeprowadzenia państwowej rejestracji organizacji religijnej w związku z jej likwidacją, przedkłada się w organie, który podjął decyzję o państwowej rejestracji organizacji religijnej przy jej powstaniu.

Po podjęciu decyzji o rejestracji państwowej organizacji religijnej w związku z jej likwidacją federalny organ rejestracji państwowej lub jego organ terytorialny kieruje do upoważnionego organu rejestrującego informacje i dokumenty niezbędne w celu realizacji przez dany organ funkcji zarządzania jedynym państwowym rejestrem osób prawnych.

Na podstawie decyzji o państwowej rejestracji organizacji religijnej podjętej przez federalny organ rejestracji państwowej lub jego organ terytorialny

oraz przedstawionych przez nie niezbędnych informacji i dokumentów, upoważniony organ rejestrujący w okresie nie dłuższym niż pięć dni roboczych od dnia otrzymania niezbędnych informacji i dokumentów wnosi do jedyngo państwowego rejestru osób prawnych odpowiedni zapis i nie później niż dzień roboczy, po dniu wniesienia wspomnianego zapisu, informuje o tym organ, który podjął decyzję o rejestracji państwowej organizacji religijnej.

Porządek współpracy federalnego organu rejestracji państwowej i jego organów terytorialnych z upoważnionym organem rejestrującym w zakresie państwowej rejestracji organizacji religijnej w związku z jej likwidacją określa Rząd Federacji Rosyjskiej.

Państwową rejestrację organizacji religijnej w związku z jej likwidacją przeprowadza się w okresie nie dłuższym niż dziesięć dni roboczych od dnia przedstawienia w przewidzianym porządku wszystkich dokumentów.

5. Likwidowana organizacja religijna traci zdolność do czynności prawnych jako osoba prawna, a majątek wspomnianej organizacji religijnej zostaje rozdysponowany w zgodzie z jej statutem i ustawodawstwem cywilnym Federacji Rosyjskiej.

6. Powody i porządek likwidacji organizacji religijnej orzeczeniem sądu mają zastosowanie także w stosunku do zakazu działalności grupy religijnej.

7. Zaprzestanie działalności przez zjednoczenie religijne, likwidacja organizacji religijnej, zakaz działalności zjednoczenia religijnego, które nie jest organizacją religijną, przewiduje Ustawa Federalna „O przeciwdziałaniu działalności ekstremistycznej”.

Rozdział III

Prawa i warunki działalności organizacji religijnych

Art. 15. Wewnętrzne postanowienia organizacji religijnych.

1. Organizacje religijne działają w zgodzie ze swoimi wewnętrznymi postanowieniami, jeżeli nie są one sprzeczne z ustawodawstwem Federacji Rosyjskiej i posiadają osobowość prawną przewidzianą w ich statutach.

2. Państwo szanuje wewnętrzne postanowienia organizacji religijnych, jeżeli nie są one sprzeczne z ustawodawstwem Federacji Rosyjskiej.

Art. 16. Obrzędy i ceremonie religijne.

1. Organizacje religijne mają prawo pozyskiwać i utrzymywać budynki i budowle kultowe oraz inne miejsca i obiekty przeznaczone specjalnie do odprawiania nabożeństw, odbywania zgromadzeń modlitewnych i religijnych, oddawania czci religijnej (pielgrzymowania).

2. Nabożeństwa, inne obrzędy i ceremonie religijne bez przeszkód odbywają się w budynkach i budowlach kultowych oraz na należących do nich terenach, w innych miejscach udostępnionych organizacjom religijnym dla tych

celów, w miejscach pielgrzymowania, w instytucjach i w przedsiębiorstwach należących do organizacji religijnych, na cmentarzach i w krematoriach, a także w lokalach mieszkalnych.

3. Organizacje religijne mają prawo sprawować obrzędy religijne w placówkach leczniczo-profilaktycznych i szpitalnych, domach dziecka, domach starców i inwalidów, w aresztach i więzieniach, na prośbę przebywających w nich obywateli, w pomieszczeniach specjalnie wydzielonych przez administrację dla tych celów. Sprawowanie obrzędów religijnych w aresztach i więzieniach dopuszcza się w przypadku spełnienia wymogów ustawodawstwa karno-procesowego Federacji Rosyjskiej.

4. Dowództwa jednostek wojskowych, z uwzględnieniem wymogów wojskowych, nie stwarzają przeszkód żołnierzom w ich udziale w nabożeństwach oraz innych obrzędach i ceremoniach religijnych.

5. W innych przypadkach publiczne nabożeństwa oraz inne obrzędy i ceremonie religijne odbywają się w porządku przewidzianym dla przeprowadzania wieców, pochodów i demonstracji.

Art. 17. Literatura religijna i przedmioty o przeznaczeniu religijnym.

1. Organizacje religijne mają prawo do produkowania, nabywania, eksportowania, importowania i rozpowszechniania literatury religijnej, druków, materiałów audio i wideo oraz innych przedmiotów o przeznaczeniu religijnym.

2. Organizacje religijne korzystają z wyłącznego prawa do zakładania organizacji wydających literaturę liturgiczną i produkujących przedmioty o przeznaczeniu kultowym.

3. Literatura, druki, materiały audio i wideo wytwarzane przez organizacje religijne powinny posiadać znak zawierający pełną nazwę oficjalną danej organizacji religijnej.

Art. 18. Działalność dobroczynna i kulturalno-oświatowa organizacji religijnych.

1. Organizacje religijne mają prawo do prowadzenia działalności dobroczynnej, zarówno bezpośrednio, jak i w drodze zakładania organizacji dobroczynnych.

2. Dla realizacji własnych celów i zadań statutowych organizacje religijne mają prawo tworzyć w porządku ustanowionym przez ustawodawstwo Federacji Rosyjskiej organizacje kulturalno-oświatowe, placówki oświatowe i inne, a także środki informacji masowej.

3. Państwo wspomaga i popiera działalność dobroczynną organizacji religijnych, a także realizowane przez nie programy i przedsięwzięcia kulturalno-oświatowe istotne ze społecznego punktu widzenia.

Art. 19. Placówki zawodowego kształcenia religijnego.

1. Organizacje religijne, w zgodzie ze swoimi statutami, mają prawo do tworzenia placówek zawodowego kształcenia religijnego (duchowych placówek oświatowych), w celu przygotowania kapłanów i personelu religijnego.

2. Placówki zawodowego kształcenia religijnego podlegają rejestracji w charakterze organizacji religijnych i uzyskują licencję państwową na prowadzenie działalności oświatowej.

3. Obywatele, będący słuchaczami dziennych studiów w placówkach zawodowego kształcenia religijnego, które posiadają licencję państwową, mają prawo do udogodnień przewidzianych w ustawodawstwie Federacji Rosyjskiej.

Art. 20. Związki i kontakty międzynarodowe.

1. Organizacje religijne mają prawo do nawiązywania i utrzymywania związków i kontaktów międzynarodowych, w tym w celach odbywania pielgrzymek, uczestnictwa w zgromadzeniach i innych przedsięwzięciach, dla otrzymania oświaty religijnej, a także do zapraszania w tym celu obcokrajowców.

2. Organizacje religijne mają wyłączne prawo do zapraszania obcokrajowców w celach zajęcia się religijną działalnością zawodową, w tym kaznodziejską, we wspomnianych organizacjach religijnych w zgodzie z ustawodawstwem federalnym.

Art. 21. Prawo własności organizacji religijnych.

1. Własnością organizacji religijnych mogą być budynki, działki gruntowe, obiekty o charakterze produkcyjnym, socjalnym, dobroczynnym, kulturalno-oświatowym i innym, przedmioty o przeznaczeniu religijnym, środki pieniężne oraz inny majątek, niezbędny do zagwarantowania ich działalności, w tym majątek zaliczany do zabytków historycznych i kulturalnych.

2. Organizacje religijne mają prawo własności majątku nabytego lub wytworzonego przez nie ze środków własnych, ofiarowanego przez obywateli, organizacje lub przekazanego organizacjom religijnym na własność przez państwo bądź uzyskanego w inny sposób, niesprzeciwiający się ustawodawstwu Federacji Rosyjskiej.

3. Przekazanie na własność organizacjom religijnym budynków i budowli kultowych, wraz z należącymi do nich działkami gruntowymi, a także innego majątku o przeznaczeniu religijnym, który stanowi własność państwową lub komunalną, realizuje się bezpłatnie.

4. Organizacje religijne mogą posiadać na zasadzie prawa własności majątek za granicą.

5. Majątek ruchomy i nieruchomy o przeznaczeniu liturgicznym nie podlega zajęciu z tytułu roszczeń wierzycieli. Wykaz rodzajów mienia o przezna-

czeniu liturgicznym, które nie może podlegać zajęciu z tytułu roszczeń wierzycieli, ustala Rząd Federacji Rosyjskiej na wniosek organizacji religijnych.

Art. 22. Użytkowanie majątku, który stanowi własność państwa, obywateli i ich zjednoczeń.

1. Organizacje religijne mają prawo do wykorzystywania dla swoich potrzeb działki gruntowe, budynki i majątek, oddane im do dyspozycji przez organizacje państwowe, komunalne, społeczne i inne oraz przez obywateli, w zgodzie z ustawodawstwem Federacji Rosyjskiej.

2. Przekazanie organizacjom religijnym budynków i budowli kultowych wraz z należącymi do nich działkami gruntowymi, a także innego majątku o przeznaczeniu religijnym, który stanowi własność państwową lub komunalną, realizuje się bezpłatnie.

Art. 23. Działalność gospodarcza organizacji religijnych.

Organizacje religijne mają prawo do prowadzenia działalności gospodarczej i tworzenia własnych przedsiębiorstw w porządku ustanowionym przez ustawodawstwo Federacji Rosyjskiej.

Art. 24. Stosunki pracownicze w organizacjach religijnych.

1. Organizacje religijne w zgodzie ze swoimi statutami mają prawo zawierać umowy o pracę (kontrakty) z pracownikami.

2. Warunki pracy i wynagrodzenie za nią określa w zgodzie z ustawodawstwem Federacji Rosyjskiej umowa o pracę (kontrakt) między organizacją religijną (pracodawcą) a pracownikiem.

3. Na obywateli zatrudnionych w organizacjach religijnych na podstawie umów o pracę (kontraktów) rozciąga się ustawodawstwo pracownicze Federacji Rosyjskiej.

4. Pracownicy organizacji religijnych, a także duchowni, są objęci zabezpieczeniem socjalnym, ubezpieczeniem społecznym i zaopatrzeniem emerytalnym w zgodzie z ustawodawstwem Federacji Rosyjskiej.

Rozdział IV

Nadzór i kontrola nad realizacją ustawodawstwa o wolności sumienia, wolności wyznania i o zjednoczeniach religijnych

Art. 25. Sprawowanie nadzoru i kontroli.

1. Nadzór nad realizacją ustawodawstwa Federacji Rosyjskiej o wolności sumienia, wolności wyznania i o zjednoczeniach religijnych sprawują organy prokuratury Federacji Rosyjskiej.

2. Organ, który podjął decyzję o rejestracji państwowej organizacji religijnej sprawuje kontrolę nad przestrzeganiem przez nią statutu w zakresie celów i porządku jej działalności.

Art. 26. Odpowiedzialność za naruszenie ustawodawstwa o wolności sumienia, wolności wyznania i o zjednoczeniach religijnych.

Naruszenie ustawodawstwa Federacji Rosyjskiej o wolności sumienia, wolności wyznania i o zjednoczeniach religijnych pociąga za sobą odpowiedzialność karną, administracyjną i inną w zgodzie z ustawodawstwem Federacji Rosyjskiej.

Art. 27. Przepisy końcowe.

1. Niniejsza Ustawa Federalna wchodzi w życie z dniem jej oficjalnego opublikowania.

2. Rząd Federacji Rosyjskiej przyjmie prawne akty normatywne niezbędne dla realizacji niniejszej Ustawy Federalnej.

3. Statuty i inne dokumenty założycielskie organizacji religijnych, utworzonych przed wejściem niniejszej Ustawy Federalnej w życie podlegają uzgodnieniu z niniejszą Ustawą Federalną. Statuty i inne dokumenty założycielskie organizacji religijnych do czasu ich uzgodnienia z niniejszą Ustawą Federalną obowiązują jedynie w tej części, która nie jest sprzeczna z niniejszą Ustawą Federalną.

Nie przeprowadza się ponownej rejestracji organizacji religijnych, w stosunku do których istnieją podstawy do likwidacji lub zakazu działalności, wspomniane w art. 14 pkt 2 niniejszej Ustawy Federalnej. W przypadku odmowy ponownej rejestracji z wymienionych powodów federalny organ sprawiedliwości albo jego organ terytorialny w odpowiednim podmiocie Federacji Rosyjskiej przekazuje materiały do sądu.

Organizacje religijne nieposiadające dokumentu potwierdzającego ich istnienie na danym terenie przez co najmniej piętnaście lat korzystają z praw osoby prawnej pod warunkiem corocznego odnawiania rejestracji do chwili upływu wspomnianego okresu piętnastu lat.

W tym okresie wspomniane organizacje religijne nie korzystają z praw zagwarantowanych przez art. 3 pkt 4, art. 5 pkt. 3 i 4, art. 13 pkt 5, art. 16 pkt 3, art. 17 pkt. 1 i 2, art. 18 pkt 2 (w odniesieniu do placówek oświatowych i środków masowej informacji), art. 19 i art. 20 pkt 2 niniejszej Ustawy Federalnej.

4. Ponowna rejestracja państwowa organizacji religijnych utworzonych przed wejściem w życie niniejszej Ustawy Federalnej powinna zostać dokonana nie później niż 31 grudnia 2000 r. w zgodzie z wymogami niniejszej Ustawy Federalnej. Po upływie wspomnianego okresu niezarejestrowane ponownie organizacje religijne mogą być likwidowane w porządku sądowym na

wniosek organu federalnego organu rejestracji państwowej lub jego terytorialnego organu w odpowiednim podmiocie Federacji Rosyjskiej.

5. Traci moc z dniem wejścia niniejszej Ustawy Federalnej w życie Ustawa RFSRR „O wolności wyznań” (Wiadomości Zjazdu Deputowanych Ludowych RFSRR i Rady Najwyższej RFSRR, 1990, nr 21, poz. 240; Zbiór Ustawodawstwa Federacji Rosyjskiej, 1995, nr 5, poz. 346) i Uchwała Rady Najwyższej RFSRR „O trybie wprowadzania w życie Ustawy RFSRR »O wolności wyznań«” (Wiadomości Zjazdu Deputowanych Ludowych RFSRR i Rady Najwyższej RFSRR, 1990, nr 21, poz. 241).

Prezydent Federacji Rosyjskiej
B. Jelcyn

Moskwa, Kreml
26 września 1997 r.
Nr 125-FZ

(Opracowanie i tłumaczenie z j. rosyjskiego: T. J. Szyszlak)